

Se människan

BOKMÄSSAN
25–28 SEPTEMBER 2025

Scensamtal
& seminarier

Cecilia Uddén

Rösten i mellanöstern bokaktuell

Premiär för
Se människan-pris

TEMA

*Kärlek och lust
Dramatik*

Svenska
kyrkan

Se människan

Svenska kyrkan Se människan i samarbete med Sackeus, Sigtunastiftelsen, Sensus studieförbund och Pilgrim Sverige.

© Göteborgs stift 2025

Redaktion: Anna Rikner, Mikael Ringlander, Kristina Bergqvist
Redaktör: Anna Rikner
Texter: Anna Rikner
Grafisk form: Sofia Franzén
Omslagsfoto: Thron Ullberg
Ansvarig utgivare: Jonas Ransgård
Tryck: Sandstens 2025
Papper: Edixion offset

Se människan är Svenska kyrkans scen och programverksamhet på och i anslutning till Bokmässan i Göteborg. Här erbjuds samtal om existentiella frågor utifrån aktuell litteratur och viktiga frågeställningar, med avsikt att inspirera till fortsatta samtal.

Mer information om programmet, entrébiljetter och seminariekort: svenskakyrkan.se/bokmassan

Alla programpunkter från Se människans scen livesänds på youtube.com/svenskakyrkan och går även att se i efterhand. Samtalen finns också som podd.

Se människan-scenen finns på PLAN 2, G 02:10.

Foto: Magnus Aronson

Kultur som ett försvar för mänskliga rättigheter

Demokrati, yttrandefrihet, pressfrihet, informationsfrihet, folkbildning. Viktiga ord med en innebörd som vi här i Sverige inte alltid tänker på är rättigheter vi slagits för och vunnit – och som vi alltid måste vara beredda att försvara. Se människan är ett av många sätt för Svenska kyrkan att lyfta olika åsikter, händelser och kulturyttringar och på så sätt värna det fria ordet och den respektfulla, men öppna, diskussionen. Som ett led i det delas i år Se människans pris ut för första gången. Pristagaren är en person ”som med lätt burens bildning navigerat i skilda existentiella, kulturella och samhälleliga farvatten – och därmed fördjupat och vidgat vyerna för andra”. Alltså precis det som mörka krafter kanske fruktar allra mest.

Med världen i brand är det viktigare än någonsin att tydligt slå vakt om mänskliga rättigheter och att kämpa för att upprätthålla dem. Det går inte att underskatta vikten av att leva i ett land där du både får och vågar leva öppet som den du är. Men det är också en rätt vi måste vara rädda om och vara beredda att fortsätta kämpa för. Här har Svenska kyrkan en viktig roll och ett ansvar att tydligt värna allas lika värde – oavsett tro, hudfärg, sexuell läggning eller könsidentitet. Vi måste gå före och vara tydliga, särskilt när rättigheter ifrågasätts och riskerar att urholkas av fanatismens förödande krafter. Vi kan aldrig ta vår frihet för given. Eller som den tyska rättshistorikern Otto Gritschneider uttrycker det: ”Den som sover i en demokrati kommer att vakna upp i en diktatur”.

Ett viktigt sätt att värna demokrati och mänskliga rättigheter är den fria kulturen. Att få samlas, inspireras, diskutera, tycka olika och hålla med, hitta boktips och nya sätt att tänka. Alltså allt det där som definierar Bokmässan.

I år lyfter Se människan teman som kärlek och lust, barnteater, moraliska frågor i deckargenren, internationellt samarbete, klimatkrisen, dramatik, teologiska klurigheter, romankonst, historiska skeenden, konflikter och rymdäventyr. Vår tanke är att visa på den bredd av ämnen där det existentiella samtalet kan bidra till nya sätt att tänka. Från de på ytan tunga ämnena till rena glädjespridare. Alla har de något att säga oss och vår samtid. Du behöver inte hålla med, men du behöver vara beredd att lyssna, inspireras och diskutera. Det är så vi värnar demokratin!

Väl mött på Bokmässan – antingen på plats i Göteborg eller i cyberrymden!

Foto: Lemnart Nilsson

Mikael Ringlander, programchef

Foto: Anders Västlund

Anna Rikner, programansvarig

Nytt Se människan-pris delas ut på Bokmässan

Att se människan bakom orden med skärpa, värdighet och bildning. Det är ett av kriterierna för pristagaren till det nyinstittade Se människan-priset. Vinnaren avslöjas under Bokmässan och delas ut till en ”person som med lätt burens bildning navigerat i skilda existentiella, kulturella och samhälleliga farvatten – och därmed fördjupat och vidgat vyerna för andra”.

– Jag ser kyrkan som en motståndsrörelse mot våld och förtryck. I en tid av lögn och propaganda behövs alla goda krafter och jag är mycket glad över samverkan kring detta pris, säger Mikael Ringlander, programchef Se människan.

Priset är ett samarbete mellan Svenska kyrkan, Bokmässan, Albert Bonniers Förlag, Dagens Nyheter och Sigtunastiftelsen. Priset består av en veckas helpension på Sigtunastiftelsen för att skriva eller vila, diplom och en prisstaty i form av en kompass, som en symbol för riktning.

Foto: Anna Rikner

Foto: GöteborgsOperan

Dramatiskt samarbete med GöteborgsOperan

Som en del av 2025 års tema dramatik och Se människans pågående satsning på barn och unga blir det i år barnteater på Se människan-scenen. Programpunkten är ett samarbete med GöteborgsOperan, som framför föreställningen Ska vi läka lite?.

Barnteatern är en så kallad relaxed performance, där du tar till dig föreställningen på ditt eget sätt. Alla, oavsett ålder och med eller utan funktionsvariation, är välkomna att röra sig, dansa, sjunga eller bara lyssna.

I samband med föreställningen sker ytterligare barnrelaterade aktiviteter vid Se människan-scenen.

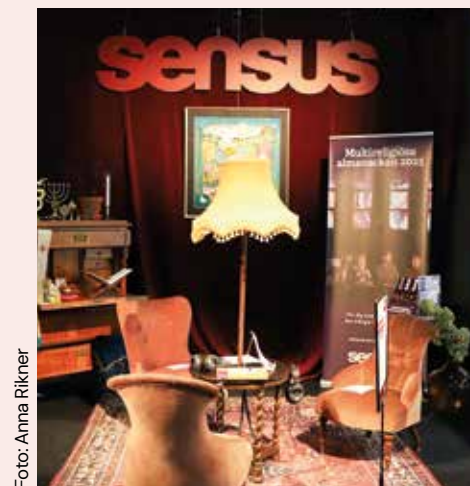

Foto: Anna Rikner

Sensus fortsätter utvalda samtal

Sensus studieförbund leder fortsatta reflektioner efter vissa utvalda samtal på Se människan-scenen under rubriken Samtal fortsätter. Sök dig till Samtal fortsätter-tältet mitt emot scenen, där en samtalsledare från Sensus enligt en inkluderande modell fångar upp gruppens tankar. Skanna QR-koden här intill för att läsa mer om samtalsmetoden på Sensus hemsida. Författaren medverkar inte.

Aktuella samtal är markerade i programmet med en liten pratbubbla.

Läs mer om samtalsmetoden:

Cecilia Uddén ger röst åt människor i en plågad region

Hur förklarar du något som nästan inte går att förklara med några korta ord? En som vet är Cecilia Uddén, vars välbekanta stämma i decennier tagit radiolyssnarna med till mellanösterns konflikthärdar, men också in i människornas vardag. I debuten *Allt har en smak av aska* får vi åter möta några av de individer hon själv lärt känna genom åren.

Efter drygt 30 år som Sveriges Radios mellanösternkorrespondent har Cecilia Uddén en ur svensk synvinkel närmast unik erfarenhet av regionen. Som reporter är hennes uppgift att sakligt skildra det som händer, men med en förståelse för individens upplevelser utifrån hens utgångspunkt.

– Min ambition är att beskriva människorna jag träffat och deras liv, i synnerhet i Gaza. Tidigt efter terrorattentatet den 7 oktober sa den israeliska presidenten ”det finns inga oskyldiga i Gaza”. Då vill jag visa de unga flickorna som skriver, tvillingarna som gör film och de vanliga människorna som bara vill leva sina liv.

Att göra radio och att skriva bok är dock till stor del två helt olika saker, det är Cecilia Uddén den första att påpeka. När vi pratar vid i början av sommaren har hon precis lämnat in sitt manus till redaktören och har en dryg månad på sig att gå igenom och göra ändringar. Sedan måste boken tryckas för att bli klar i tid till Bokmässan. Känslan hon beskriver inför boksläppet är mestadels skräck.

– Jag har försökt skriva böcker tidigare och det har aldrig blivit något. Att skriva bok är så stort. Jag är van vid korta inslag i radio och det här går inte att jämföra. Jag tycker det är läskigt faktiskt.

Vittnesmål från människor på plats

Allt har en smak av aska bygger på gamla och nya reportage med människor som bor eller har bott i Mellanöstern. Bokens undertitel är *Skräddaren i Gaza och andra människor i en plågad region*. Skräddaren Farouk Shtewi och hans familj är kända för radiolyssnarna sedan Cecilia Uddén träffade honom för första gången i samband med Osloavtalet 1993, då palestinier i Gaza firade att de officiellt skulle få en egen stat. Verkligheten blev en annan, men fram till sin död i februari 2024 var Shtewi en återkommande röst i Cecilia Uddéns rapportering.

– Han var en person som jag ofta vände mig till och han var viktig för mig för att förstå palestiniernas upplevelser och hur Gazas befolkning tänker.

En annan sådan person som också syns i boken är den palestinska journalisten Sami Abu Salem, som i över 15 år arbetat med Sveriges Radio inifrån Gaza som fixare, översättare och producent. Sedan kriget bröt ut har inga utländska journalister släppts in i Gaza, så Sami har skickat röstmeddelanden till Cecilia som spelats upp i Sveriges Radio.

– Han har varit ovärderlig i den här situationen, där varken jag eller någon annan utländsk journalist släpps in i Gaza. Han har en dramaturgi i rösten som är fantastisk

och han kan verkligen beskriva hur det är när det inte finns någon el till vattenpumparna så att det inte går att spola. Den som lyssnar får nästan kväljningar.

Bara några kilometer därifrån, där gränsen bara markeras av ett stängsel, ligger en av de israeliska kibbutzer som den 7 oktober 2023 drabbades av Hamas dödliga terrorattack, den värsta massakern på judar sedan Förintelsen. Cecilia känner några av invånarna.

– Jag har bland annat med en kvinna som berättar vad som hände den 7 oktober. Hon var hemma och genom fönstret kunde hon se när Hamas gick in i huset där hennes son sov med sin flickvän. Själva blev hon kidnappad och visste inte om sonen blivit mördad eller om han levde.

Omöjligt att sia om framtiden

Cecilia Uddén ser mörkare än på länge på fredens möjligheter, i synnerhet som de högerextrema nationalister hon tidigt varnat för nu sitter i regeringen.

– Det är först nu [juni 2025] som fredsrorelsen i Israel börjar växa sig större. En anledning är att den helt vanliga israelen som bara tar del av mainstreammedia inte får se vad som händer i Gaza. Massmedia i Israel bedömer att publiken inte vill ha den informationen, vilket delvis också stämmer, så därför finns det många människor som inte förstår omvärldens reaktioner. Det är först nu andra perspektiv börjar komma fram.

Hur verkligheten i Mellanöstern ser ut om några månader är omöjligt att sia om så här i början av sommaren. För Cecilia Uddén innebär däremot slutet av september garanterat en annorlunda Bokmässa, eftersom hon för första gången är där som författare.

– Det känns jättekonstigt, i synnerhet som jag många gånger sagt att ”nu åker jag inte tillbaka innan jag har en egen bok”. Och så har jag gjort det i alla fall. Men nu har jag en egen bok med mig.

Avslutningsvis, vad är ditt bästa Bokmässeminne?

– Jag älskar Bokmässan och har varit där sedan 1988, så det finns mycket att välja på. En gång träffade jag Torgny Lindgren, som kom fram och sa något snällt. Jag blev jätteglad, som jag alltid blir när jag träffar någon jag beundrar, och kunde knappt säga något. När han gick sa han: ”Du ska veta att farbror Torgny lyssnar”!

Ett annat minne är från just 1988, när vi gjorde en enkät där frågan var ”Kommer din bok att bli en klassiker?”. När Jan Guillou fick frågan svarade han: ”Jamen, det är väl självklart”. Han var då aktuell med Hamilton-serien.

Anna Rikner

”

– Min ambition är att beskriva människorna jag träffat och deras liv, i synnerhet i Gaza.”

Cecilia Uddén

Cecilia Uddén på Bokmässan

Se människan-scenen
torsdag 25/9 kl 17.30–17.50

Bokmässans seminarieprogram
Sal R24+25 lördag 27/9
kl 10.00–10.45.
Seminariekort krävs.

SCENPROGRAM

Välkommen till Se människans scenprogram! Här möter du högaktuella författare och experter i intressanta samtal under fyra fullmatade dagar. Hela programmet på Se människan-scenen ingår i Bokmässans entrébiljett. Se människan deltar också i en rad andra seminarier på Bokmässans olika scener, vissa av dessa kräver seminariekort. Söndagens seminarieprogram ingår i entrébiljetten.

Samtliga programpunkter på Se människan-scenen spelas in och går att se digitalt via svenskakyrkan.se/bokmässan. För den som är på plats och vill dela sina tankar efter scen-samtalen finns ibland möjlighet till det i Samtal fortsätter-montern. Dessa samtal är markerade med symbolen .

TORSDAG 25 september

SE MÄNNISKAN-SCENEN

9:15–9:25

Mystikerna

Vad hos mystikerna är det som fascinerar människor med till synes helt olika längtan? Hur kan mystiker från olika århundraden visa oss vägar till inre frid? I sin morgonmeditation funderar Olle Liljefors över mystikerna och den moderna människans sökande.

Medarrangör *Verbum*

9:30–9:50

Drömmar är segel, minnen är roder
Tider, platser och minnen som har något att säga om vår väg in i en oviss framtid. Krönikorna är ett sätt att navigera och bevåra hoppet, då de delvis tillkommit under pandemin, delvis under ett allt spändare säkerhetsläge. Tomas Sjödin i samtal med Fredrik Sahlin, präst Göteborg.

Medarrangör *Libris bokförlag*

10:00–10:20

Föräldrarnas födelse

Genom ekon av expertråd och skiftande ideal speglas människans försök att navigera föräldraskapet i en värld i ständigt förändring. Det förflutna märks i vårt sätt att älska, leda och formas. Har föräldraskapet blivit religion och barnen små gudar? Maja Larsson i samtal med Pontus Nilsen, präst Göteborg.

Medarrangör *Natur & Kultur*

10:30–10:50

Världens snällaste gäng

Vad innebär det att vara snäll? Att inte göra något kan ibland ha långt större verkan än handling. Det dyker plötsligt upp ett gäng i skolan som har jättemycket de ska hinna med att inte göra. De ska inte säga något. Inte rusa iväg. David Wiberg i samtal med Ludvig Lindelöf, präst Göteborg.

Medarrangör *Lilla Piratförlaget*

11:00–11:20

Något lite större

Om att vilja höra till och samtidigt bli lämnad i fred. Om att stå på sig i en hektisk yttre värld. Om att vara kär och få sitt hjärta krossat. En poesibok för äldre barn, om sorg, mobbning och den egna identiteten. Hanna Lundström i samtal med Lena Sjöstrand, teologie doktor och präst Lund.

Medarrangör *Schildts & Söderströms*

Foto: David Lagerlöf

Bilan Osman

11:30–11:50

Det var bättre förr

Tonårstjejen Leyla kämpar med rasistiska skolkompisar vars syn på muslimer blir allt snävare. En dag vaknar hon upp på sjukhuset och inser att det hon oroar sig för har hänt. Ett fruktansvärt våldsdåd har skett på hennes högstadieskola. Bilan Osman i samtal med Karin Rubenson, präst och teologie doktor Göteborgs universitet.

Medarrangör *Norstedts*

12:00–12:20

En annan doktor Glas

En fantasi om litterära mästerverk och kvinnor som försvinner. Romanen skildrar maktmisbrukets anatomi, där gränsen

mellan den som granskar och den som blir granskad löses upp. Har du rätt att göra dig av med en människa som skadar andra? Malin Lindroth i samtal med Birgitta Westlin, präst Öckerö.

Medarrangör *Norstedts*

12:30–12:50

Tusen och ett liv

Från uppväxten i en nomadstam i Iran, via sju år i fängelse, till Sverige och disputationen i filosofi i London. En självbiografi med migrantfarenhet och samtida politik i stark belysning. Rasoul Nejadmehr i samtal med Patrik Hagman, docent Åbo Akademi.

Medarrangör *Bokförlaget Korpen*

13:00–13:20

Hiroshima och Nagasaki

I augusti 1945 fälldes två atombomber och cirka 200 000 människor dog som en följd av attackerna. Så vad var de politiska besluten bakom bombningarna, följderna för Japans befolkning och de långsiktiga konsekvenserna för världspolitiken? Ingemar Ottosson i samtal med Sven Milltoft, prost och psykoterapeut Stockholm.

Medarrangör *Historiska Media*

13:30–13:50

Döden och den andre

Varför kan vi inte vara grannar också i döden? I Sverige lever människor med olika tro sida vid sida, men våra begravningsplatser är fördelade utifrån religiös tillhörighet. Jakob Wirén i samtal med Anders Rosengren, läkare och professor Göteborgs universitet.

Medarrangör *Verbum*

14:00–14:20

Bi- och pansexualitet

Bisexualitet är den näst vanligaste läggningen, ändå kommer många aldrig ut. Varför är det så? Personliga berättelser och forskning ger en bild av bi- och pansexuellas vardag, historia och hälsa i en svensk kontext. Edward Summanen i samtal med Erik Gyll, präst och stf avdelningschef Kyrkokansliet.

Medarrangör *Natur & Kultur*

Foto: Anna Rikner

För mer information se:
svenskakyrkan.se/bokmässan

Foto: Nadja Hallström

Lena Andersson

14:30–14:50

Män och kvinnor

Ester Nilsson är tillbaka. Även denna gång handlar det om kärlek, vänskap, relationer – och hopp. Här träder också männen fram, med sin vända, längtan och undran inför kvinnornas konstigheter. Om liv och kärlek i vår tid. Lena Andersson i samtal med Ulf Sjögren, präst Göteborg.

Medarrangör *Bokförlaget Polaris*

15:00–15:45

Seminarium: Att vara öppen utan att vara offentlig – platsens betydelse för mötet

Antisemitismen i samhället ökar och många judar väljer att inte längre vara öppna offentligt. Privat är det en annan sak. Trygga platser i det offentliga rummet är avgörande för att fullt ut kunna leva ut sin identitet. Hur skapar vi platser i offentligheten där också det dolda judiska livet får utrymme? Med ärkebiskop Martin Modéus, serieskapare Joanna Rubin Dranger, aktuell med *Dolda judiska liv*, entreprenör Louise Kahn, grundare av det nordiskjudiska nätverket Kos & Kaos, och Anna Nachman, journalist och debattör. Moderator Helle Klein, direktör Sigtunastiftelsen. **Språk: svenska och norska**
Medarrangörer Voksenåsen kultursenter och Sigtunastiftelsen

Lyssna till ärkebiskop Martin Modéus på Bokmässan

Ärkebiskop Martin Modéus har en stor närvaro på Bokmässan och går att lyssna till både på Se människan-scenen och i andra sammanhang. På Se människan-scenen leder han två författarsamtal, där Carola är först ut i ett samtal om sin självbiografi. Därefter blir det fokus på Ärkebiskopens fastebok 2026 och dess författare Mattias Klum. Han deltar även i seminariet **Att vara öppen utan att vara offentlig – platsens betydelse för mötet**, om vikten av att skapa trygga platser i offentligheten. Seminariet arrangeras i samarbete med Voksenåsen kultursenter och Sigtunastiftelsen.

I Bokmässans seminarieprogram fortsätter platsen att vara i fokus, men det blir också tema kärlek och lust. I **Vem ska man prata med när hela världen har blivit galen?** är frågan var det finns plats att stanna upp och tänka efter. Seminariet arrangeras av Folkbildningsrådet i samarbete med Svenska kyrkan Se människan. I **Fred med jorden – utan kärlek löser vi inte klimatkrisen** vävs den tidiga fredsrörelsens budskap ihop med den biologiska förändringen av våra kroppar, känslor och begär i klimatkrisens spår.

16:00–16:20

Hitlers väg till makten

Hur kunde nazisterna ta makten i Tyskland? Varför släppte konservativa krafter fram Hitler, trots att han öppet deklarerade sina planer? En varning för vår tid, när auktoritära politiker godtroget ges tillträde till makten. Erik Åsard i samtal med Fredrik Ivarsson, stiftsprost Göteborg.

Medarrangör *Historiska Media*

16:30–16:50

Härverk

När Heddas pappa, den före detta dotcom-miljonären, åter dyker upp tvingas hon konfrontera livets verkliga värde. En stökig, mörkt humoristisk roman om pengar, arv och familj, och om att hitta sin egen väg i en värld besatt av framgång. Andréa Ager-Hanssen i samtal med Sven Milltoft, prost och psykoterapeut Stockholm.

Medarrangör *Natur & Kultur*

17:00–17:20

Mera liv på ensamma herrars café

När förskolläraren Gertrud Dahlberg blir änka vid 55 års ålder bestämmer hon sig för att göra verklighet av en gammal idé att öppna kafé, med särskilt hjärta för ensamma män. En feelgoodroman om ensamhet och sorg. Ingall Bergensten och Stigbjörn Bergensten i samtal med Lotta Fång, präst Tyresö.

Medarrangör *Libris bokförlag*

17:30–17:50

Allt har en smak av aska

Ett chockerande brutalt och avhumiserande krig har förändrat Mellanöstern, Bashar al-Assad har störtats i Syrien och Hizbollah, Iran och den fruktade motståndssaxeln har försvagats. Om människorna, Israelhatet och den palestinska vardagen. Cecilia Uddén i samtal med Åke Bonnier, biskop emeritus.

Medarrangör *Albert Bonniers Förlag*

ANDRA SCENER

Se människan-seminarier på andra scener

11.00–11.45

Vem ska man prata med när hela världen har blivit galen?

Bokmässans seminarieprogram, F4 – seminariekort behövs.

Vi lever i en tid med polarisering, klimatförändringar, extrema världsledare och ett kommunikationsflöde som ofta produceras av artificiell intelligens. Var finns plats att stanna upp och tänka efter? I folkbildningen träffas människor över hela landet: de möts för att dreja, spela musik eller prata litteratur. Hör författaren och folkbildaren Thor Rutgersson i samtal med Gabriel Ehrling Perers, journalist, Inti Chaves Perez, författare, Martin Modéus, ärkebiskop, Svenska kyrkan, och Nina Andersson, VD, Folkets Hus och Parker.
Medarrangör Folkbildningsrådet

16.00–16.40

Hus och rum för visa yttringar och kloka beslut

Yttrandefrihetsscenen

Hur kan det fysiska rummet främja yttrandefrihet, dialog och samarbete? När påverkar huset och platsen beslutet? Hur kan offentliga rum bidra till att stärka demokratin och hur bidrar arkitekturen för att markera olika grader av öppenhet? Varför förläggs viktiga förhandlingar till platser eller rum med speciell karaktär, ofta vackra eller spektakulära? I samtalet anläggs politiska, kulturhistoriska och kyrkliga perspektiv på dynamiken mellan rummet och verbala yttringar. Med Finlands undervisningsminister Anders Adlercreutz, arkitekt till yrket, Susanne Rappmann, biskop Göteborgs stift, antropolog Viktoria Walldin, partner arkitektbyrå White, docent Stefan Nygård, författare till *Finland och Sverige på Hanaholmen* och Anna Florén, programdirektör Voksenåsen, medförfattare till *Nationalgåvan Voksenåsen*. Moderator Pernilla Glaser, författare och terapeut.
Medarrangörer Hanaholmen och Voksenåsen kultursenter

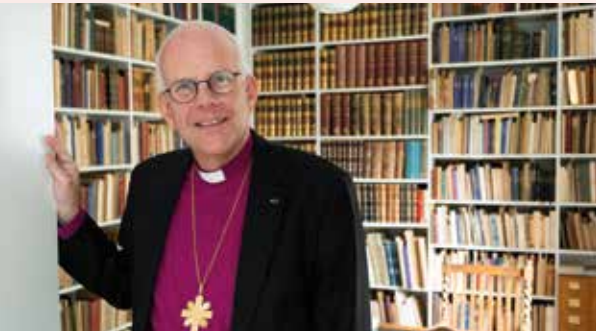

Foto:Arne Hyckenberg

Ärkebiskop Martin Modéus på Bokmässan

Se människan-scenen torsdag 25/9 kl 15.00–15.45 samt lördag 27/9 kl 10.30–10.50 och 15.30–15.50.

Bokmässans seminarieprogram sal F4 torsdag 25/9 kl 11.00–11.45 och sal F2 lördag 27/9 kl 14.00–14.45. Seminariekort krävs.

FREDAG

26 september

SE MÄNNISKAN-SCENEN

9:15–9:25

Vår Gud bär sår

Att leda och skapa framtidstro i en allt mer polariserad värld och om kyrkans framtid lokalt och globalt. I sin morgonmeditation reflekterar biskop Susanne Rappmann över de gångna åren, nuet och framtiden.

Medarrangörer Göteborgs stift och Rikner Media

9:30–9:50

Världens mest protestantiska land

Sverige lyfts fram som världens mest sekulariserade land, men det kan lika gärna sägas vara det mest protestantiska. I det extrema landet lagom genomsyras samhället av kristendomen i politik, samhällsdebatt och ideologi. Katarina Barrling i samtal med Åke Bonnier, biskop emeritus.

Medarrangör Bokförlaget Stolpe

Sara Lövestam

10:00–10:20

En bit av Bodil

När 67-åriga Bodil dör leder hennes tatuering sonen Nathan till hennes före detta flickvänner, ett sektliknande sällskap, familjehemligheter och en tid innan han själv existerade. Vem var Bodil och hur väl känner vi våra föräldrar? Sara Lövestam i samtal med Greger Carlsson, stiftsdiakon Göteborg.

Medarrangör Piratförlaget

10:30–10:50

Hur lär vi barn förstå och tolka världen?

Bibelns berättelser och poesins universella språk ger barn viktiga nycklar till att förstå livet. Vikten av litteratur som tar barns frågor på allvar diskuteras av biskop Sören Dalevi och Svenska Akademiens

ständiga sekreterare Mats Malm i samtal med Kamilla Skarström Hinojosa, docent Göteborgs universitet.

Medarrangör Speja förlag

11:00–11:20

Mikael Wiehes amerikanska sångbok

Låttexter som poesi, med översättning- ar som tolkar amerikanska fenomen på svenska. Här samlas egna tolkningar, beställda översättningar och berättelsen om kärleken till de amerikanska artisterna och deras ord som präglat karriären. Mikael Wiehe i samtal med Helle Klein, direktor Sigtunastiftelsen.

Medarrangörer Ordfront och Sigtunastiftelsen

11:30–11:50

42 teser om äktenskap

Vi älskar vår frihet, men vill ändå binda oss. Vad är det vi hoppas på? Och vad kan kyrkan med sin flertusenåriga erfarenhet av kärlek, trohet och svek säga om dejting, öppna äktenskap, uppbrott och åtrå? Emma Audas i samtal med Jakob Wirén, ärkebiskopens teologiska sekreterare.

Medarrangör Verbum

12:00–12:20

Bruno Liljefors

Bruno Liljefors ville bli bäst och lyckades. Samtidigt var han en rastlös nomad som mötte triumfer, katastrofer, enorma rikedomar och djup nöd. Han fick 13 barn och lämnade efter sig en stor målarskatt. Fredrik Sjöberg i samtal med Anders Claesson, kultur- och bibliotekschef Sigtunastiftelsen.

Medarrangörer Albert Bonniers Förlag och Sigtunastiftelsen

12:30–12:50

Drömmaren Rousseau

Är det svårare att vara människa i dag än för 300 år sedan? Jean-Jacques Rousseau tummade aldrig på sina ideal och för det fick han betala dyrt. Är människan god? Går det att älska livet som det är? Vad är frihet? Tatjana Brandt i samtal med Per Starke, avdelningschef Kyrkokansliet.

Medarrangör Förlaget

13:00–13:20

Det finns inget paradys

Alex ska bo ett tag hos morfar i Paradiset. Mamma påstår att han är snäll, längst inne. Men sen mormor dog verkar morfar hata allt. Här finns också Nina, som Alex bara måste träffa igen. Oskar Kroon i samtal med Johanna Svensson, teologistuderande med kandidatexamen i litteraturvetenskap.

Medarrangör Rabén & Sjögren

13:30–13:50

Stinas bästa vän

Varför älskar människan sina hundar så intensivt? Genom filosofen Martha Nussbaum och Homeros epos utforskas den djupa förbindelsen mellan hund och

människa – men också klassproblem, orättvisor och dyra veterinärfakturer. Göran Greider i samtal med Ulf Sjögren, präst Göteborg.

Medarrangör Ordfront

Susanne Rappmann

14:00–14:20

Prisutdelning Se människan-priset

Det nyinstiftade Se människan-priset delas ut till en ”person som med lätt buren bildning navigerat i skilda existentiella, kulturella och samhällsliga farvat- ten – och därmed fördjupat och vidgat vyerna för andra”. Därefter samtalar pristagaren med Susanne Rappmann, biskop Göteborg.

Medarrangörer Bokmässan, Albert Bonniers Förlag, Dagens Nyheter och Sigtunastiftelsen

14:30–14:50

Konsten att försvinna

En sammansvetsad grupp prövas på ett överraskande och oroande sätt då konstnärsvännen avtäcker en tavla som återger dem och deras vänskap, men med små förskjutningar. En vänkrets bryts upp och när allt är uttytt är ingenting längre sig likt. Ellen Mattson i samtal med Lotta Fång, präst Tyresö.

Medarrangör Albert Bonniers Förlag

15:00–15:45

Seminarium: Fred i orostid

Fred är inte ett passivt tillstånd utan kräver mod och aktiv kamp – så hur kan vi rusta för fred i en värld präglad av konflikter? 1925 hölls ett stort ekumeniskt kyrkomöte i Stockholm, med fokus på gränsöverskridande samverkan i ett Europa märkt av första världskrigets ohyggligheter. Hur kan vi använda det historiska fredsarbetet för att motverka hatets retorik i dag? Med Kerstin Almegård, ordförande Svenska PEN, präst Frida Falk, Act Svenska kyrkan, och biskop emeritus Jonas Jonson, aktuell med *Ekumeniska pilgrimer*. Moderator Jan Eckerdal, direktor teologi Sveriges kristna råd. Medarrangörer Svenska PEN, Sveriges kristna råd (SKR), Act Svenska kyrkan och Verbum

16:00–16:20

Abort

Den svenska abortlagen har funnits i 50 år. Lika länge har den varit ifrågasatt. I dag mer än någonsin. Genom 50 personliga berättelser skapas en mänskligare bild av den fria aborträtts betydelse. Malin Clausson i samtal med Susanne Rappmann, biskop Göteborg.

Medarrangör Kaunitz-Olsson

Dag Sebastian Ahlander

16:30–16:50

De gamla grekerna – och vi

Om vi känner till demokratins rötter står vi bättre rustade mot de krafter som vill störta den. Det började i antikens Grekland, med sedan dröjde det ända till 1700-talet innan folkets makt på nytt blev ett ideal. Dag Sebastian Ahlander i samtal med Sara Wrige, doktor i fysik och präst Göteborg.

Medarrangör Historiska Media

Steve Sem-Sandberg

17:00–17:20

De heligas stad

1534 blir Münster spelplats för en av reformationens blodigaste konflikter. En ny världsordning utropas, följt av hot och förföljelser. En belägrad stad med konsekvenser in i vår tid. Steve Sem-Sandberg i samtal med Birgitta Westlin, präst Öckerö.

Medarrangör Albert Bonniers Förlag

17:30–17:50

Det var där vi mötte mörkret

Den 7 oktober 2023 utför Hamas den värsta terrorattacken i Israels historia. Svaret kommer med ursinnig kraft och ger förödande konsekvenser i Gaza. Hur är det att vara mitt i infernet? Johan-Mathias Sommarström i samtal med Karin Sarja, docent och avdelningschef Kyrkokansliet.

Medarrangör Bokförlaget Forum

18:00–18:20

Demokratin dör i hettan

Om världens demokratier inte förmår bemöta klimatkrisen, kommer de då att kunna överleva den? En allt hetsigare samhällsdebatt, präglad av desinformation, påhopp och hot, bildar fond till 2000-talets ödesfråga. Erika Bjerström i samtal med Henrik Grape, senior rådgivare Kyrkans Världsråd.

Medarrangör Fri Tanke

Sofie Sarenbrant

18:30–18:50

Följeslagaren

Samhällets svek är ett av ämnena i *Följeslagaren*, den tolfte boken om kriminalinspektör Emma Sköld. Vad händer när ett barn flyttas från ett våldsamt hem för att skyddas – och den nya platsen är betydligt farligare? Sofie Sarenbrant i samtal med Lotta Olsson, litteraturkritiker och deckarexpert.

Medarrangör Bookmark Förlag

Act Svenska kyrkan arbetar globalt med hopp för framtiden

Hopp för framtiden genom gemenskap, generositet och samarbete. Under Bokmässan arrangerar Act Svenska kyrkan olika programpunkter för att lyfta det globala arbetet för en bättre värld. Den som vill veta mer om arbetet och hur just du kan hjälpa till kan besöka Act Svenska kyrkans monter, som ligger i direkt anslutning till Se människan-området. Det anordnas även olika programpunkter utanför mässområdet, också dessa med fokus på det internationella arbetet.

Vill du stötta Act Svenska kyrkan?

Ge en gåva via Swish genom att skanna koden i din Swish-app.

Foto: Sean Furlonger/Ikon

LÖRDAG

27 september

SE MÄNNISKAN–SCENEN

9:15–9:25
Kristinafragment
Fragment från drottning Kristinas grav påminner om livets förgänglighet och komplexitet, om att med orden associera vidare där den verkliga människan upphör. I sin morgonmeditation funderar Maria Bodin över hur bilden av en människa tolkas genom poesin.
Medarrangör 20TAL Bok

9:30–9:50
Mörk materia
Var kommer kärlek ifrån och vad får den att expandera? Hur älskar vi i tider av våld och avstånd och hur får du den du älskar att återvända? En roman om kärlek och omsorg, arbete, migration och värdet av ett liv. Balsam Karam i samtal med Marika Palmdahl, präst Göteborg.
Medarrangör Norstedts

10:00–10:20
Maten. Familjen. Livet.
Om flykt, kärlek, självmord, utanförskap, rasism, familjen och matens betydelse. Här visar recept och berättelser från Sierra Leone, Libanon och Sverige hur maten alltid varit tryggheten och hur livet och gemenskapen kretsar kring måltiden. Zeina Mourtada i samtal med Fanny Bäckman Wingborg, teolog.
Medarrangör Bonnier Fakta

10:30–10:50
Carola
I över 40 år har hon varit en av våra abso-lut största och mest välbevakade stjärnor. Nu tar hon tillbaka sin egen historia och berättar med egna ord om triumfer och misslyckanden, passionen, drivet och tron – och om livet utanför rampljuset. Carola Häggkvist i samtal med Martin Modéus, ärkebiskop.
Medarrangör Bokförlaget Forum

11:00–11:20
Barnsoldater
Gängen kidnappar barn och ungas framtid i ett samhälle som allt mer misslyckas med att skydda de mest sårbara. Här får barnen som lever i skuggan av gången ordet. Så hur kan vi skydda våra barn? Evin Cetin i samtal med Elisabeth Pettersson, leg. psykoterapeut och chef prästprogrammet Uppsala.
Medarrangörer Mondial Förlag

11:30–11:50
Tre öar
Om en familj, om tystnadens pris och det befriande i att berätta. Å ena sidan pappas framgångsrika konstnärsfamilj. Å andra sidan en alkoholiserad mamma vars egen mor blev bortauktionerad som barn. Om släktens band och kvinnors villkor. Sophia Jansson i samtal med Maria Bergius, präst Göteborg.
Medarrangör Förlaget

12:00–12:20
Vår Gud bär sår
Att skapa framtidstro i en allt mer polariserad värld, att leda under en pandemi, om sin egen resa från ungdomens kallelse till rollen som biskop, om att gå före, bli utbränd och om kyrkans framtid. Susanne Rappmann i samtal med Lisbeth Gustafsson, journalist och författare.
Medarrangörer Göteborgs stift och Rikner Media

12:30–12:50
Den barmhärtige mördaren
Krigsvintern 1942 är en av de kallaste någonsin. Stataren Elof Nilsson och hans familj lever under stora umbäranden. De vet sin plats och att den är förutbestämd och evig. Men en förtåtande oro leder Elof rakt in i fördärvet. Patrik Svensson i samtal med Marjut Ervasti, präst Stallarholmen.
Medarrangör Albert Bonniers Förlag

13:00–13:20
Inte krig och inte fred
I maktspelet mellan Putins Ryssland och Trumps nya USA uppstår ett helt nytt tillstånd i världen. Inte öppet krig – så krigets lagar gäller inte. Inte heller fred – så fredens lagar gäller lika lite. Jan Guillou i samtal med Karin Sarja, docent och avdelningschef Kyrkokansliet.
Medarrangör Piratförlaget

13:30–13:50
Vägen till det nya landet
När inbördeskriget bryter ut i Nigeria blir Kunles rullstolsburna bror fast i krigszonen. I ett försök att undsätta honom fångas Kunle in och tvingas ut på en odyssé genom det krigsdrabbade landet. Chigozie Obioma i samtal med Elisabeth Hjorth, professor i litterär gestaltning Göteborgs universitet.
Språk: engelska
Medarrangör Ordfront

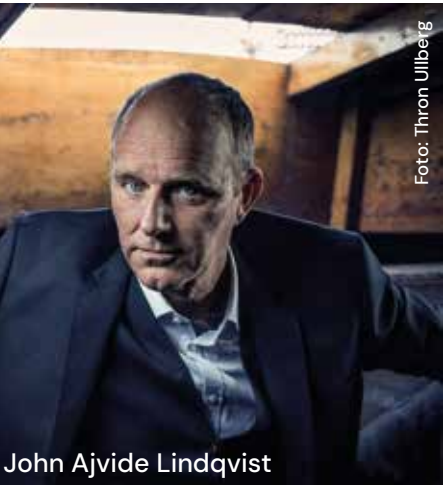
14:00–14:20
Det vilda hoppets geografi
Om människans brutna relation till naturen och hur vi för att bryta klimatnödläget

måste analysera vårt historiska förhållningssätt och vårt sätt att leva. Hur återförenas vi med naturen och finner en ny samklang? Anita Goldman i samtal med Henrik Grape, senior rådgivare Kyrkornas Världsråd.
Medarrangör Natur & Kultur

14:30–14:50
Äkta makor, en queer historia
En queer kärleksresa som utspelar sig mot bakgrund av en omvälvande tid i Sverige. Från kriminalisering, till sjukdomsklassning och nu könsneutral äktenskapslag, där kyrkans inställning påverkat och förändrats. Ninna Edgardh och Anna Karin Hammar i samtal med Fredrik Ivarsson, stiftsprost Göteborg.
Medarrangör Verbum

15:00–15:20
Skam
Om omöjlig kärlek, en uppväxt i skuggan av laestadianismen, förlusten av den samiska identiteten och om en längtan efter att duga. Vem bär ansvar för skammen som gått i arv? När Marina återvänder till Kiruna ställs allt på sin spets. Ann-Helén Laestadius i samtal med Kristin Windolf, präst Uppsala.
Medarrangör Romanus & Selling

15:30–15:50
Ärkebiskopens fastebok 2026
När en världsberömd fotograf skriver Ärkebiskopens fastebok öppnar det upp för nya perspektiv. Med en omtalad känsla för stora och små ögonblick, bjuder författaren på tankar, upplevelser och bilder med stor närvaro och kärlek till naturen och livet. Mattias Klum i samtal med Martin Modéus, ärkebiskop.
Medarrangör Verbum

16:00–16:20
Anden i maskinen
Under en paus i uppsättningen av Hamlet tar en kvinnlig självmordsbombare över 40 människor med sig i döden. Sedan sker ett nytt attentat. Om polarisering och radikalisering, förankrad i samtiden. John Ajvide Lindqvist i samtal med Maria Essunger, docent Uppsala universitet.
Medarrangör Ordfront

16:30–16:50
Klanen
Den organiserade brottsligheten växer i ett allt hårdare Sverige. Ett kriminellt nätverk formas i Stockholm, där lojalitet, våld och ambition går före allt. Om en värld där kriminella makter styr och andra lagar gäller. Pascal Engman i samtal med Lotta Olsson, litteraturkritiker och deckarexpert.
Medarrangör Bookmark förlag

17:00–17:20
Förintelsen
Förintelsen är en av mänsklighetens största tragedier. 80 år sedan andra världskrigets slut sätts antisemitismen och dess konsekvenser in i sitt historiska sammanhang. Från dess uppkomst och in i vår tid. Dick Harrison och Katarina Harrison Lindbergh i samtal med Susanne Olbing, präst Göteborg.
Medarrangör Historiska Media

17:30–17:50
Påfågeln från Skutskär
En liten pojke med stora rosa drömmar föds i Skutskär 1958. Han kommer bli en av Sveriges mest ikoniska dragshowartister, men vägen dit är inte alltid lätt. Från syateljén i pojkrummet till de stora scenerna. Lars-Åke "Babsan" Wilhelmsson i samtal med KG Hammar, ärkebiskop emeritus.
Medarrangör Bokfabriken

ANDRA SCENER

Se människan-seminarier på andra scener

10.00–10.45
Vart är Syrien på väg?
Bokmässans seminarieprogram, R24+25 – seminariekort behövs
Hur ska Syrien läka efter ett 14 års långt inbördeskrig och hur blir det i Sverige som är en viktig tillflyktsort för syriska kristna? Vad kan kyrkorna lära av islam och muslimer av de kristna? Finns det en väg till en gemensam kristen-muslimsk kultur? Med Jihad Yousef, abbot Mar Musa klostret i Syrien, Cecilia Uddén, Sveriges Radios mellanösternkorrespondent, Samuel Rubenson, seniorprofessor i östkyrkliga studier och Abdullah Almasri, engagerad i syriska frågor och interreligiöst samarbete. Moderator Dan-Erik Andersson,

studierektor i mänskliga rättigheter Lunds universitet.
Språk: engelska
Medarrangörer Lunds Missionssällskap och Albert Bonniers Förlag

12.00–12.45
Människors rovdrift på djur
Bokmässans seminarieprogram, F3 – seminariekort behövs
Miljöförstörelse och bullriga fartyg hotar valarnas existens. Bara i Sverige dödas runt 120 miljoner landlevande djur årligen i djurfabriker. Plast och skräp i natur och vatten utgör livshot för dess invånare. Mänsklighetens påverkan på djur är omfattande och i många fall förödande. Författaren och den tidigare riksordföranden för Djurens rätt Camilla Bergvall (*Djurfabrikerna*), vetenskapsjournalist Izabella Rosengren (*52 Hz – världens ensamaste val?*) och naturfotograf Mattias Klum samtal under ledning av journalisten Lars Mogensen om människans förhållande till djur och natur.
Medarrangörer Mondial Förlag och Bokförlaget Polaris

13.00–13.45
Gud, människan och naturen
Bokmässans seminarieprogram, F3 – seminariekort behövs
Eiríkur Örn Norðdahls roman *Naturlagarna* kretsar kring den kristna gudstron i förhål-

lande till naturen, spiritualism, folktro och det övernaturliga. Vad sker när människor-na i isländska Isafjörður försätts i en tid av bibliska mirakel och mytiska väsen? Eiríkur Örn Norðdahl samtalar med tidigare ärkebiskop Antje Jackelén om de aspekter vi tillskriver Gud – kärlek, längtan, fruktan, skönhet hopp och känslan av storhet och obetydlighet i världen. Element av mystik och romantik som är grundläggande för fiktionen men samtidigt så djupt rotade i vårt vardagliga liv. Med poetisk inledning av Ukon.
Medarrangör Rámus

14.00–14.45
Fred med jorden – utan kärlek löser vi inte klimatkrisen
Bokmässans seminarieprogram, F2 – seminariekort behövs
Tema: Kärlek och lust
Våra kroppar, känslor, begär och relationer påverkas alla av klimatförändringarna. Vi förändras rent biologiskt, personliga val som att skaffa barn eller inte uppfattas som politiska och i krig och kris raderas alla framsteg. Redan för ett sekel sedan slog Elin Wägner fast att fred, klimat och kärlek hör ihop. Så hur tar vi vara på den tidiga fredsrörelsens budskap? Med ärkebiskop Martin Modéus, Petra Carlsson Redell, professor i systematisk teologi Enskilda högskolan, religionshistoriker Lena Roos, Södertörns högskola, och Martin Hultman, professor i sociologi Göteborgs universitet. Moderator Ulrika Knutson, författare och journalist.

17.00–17.45
Star Wars inspirerar verkligheten
Bokmässans seminarieprogram, R2 – seminariekort behövs
Tema: Dramatik
Star Wars universum är fyllt av fantastiska karaktärer, vilda berättelser och osannolika fysiska fenomen – men är också en växelverkan mellan fantasins kraft och verklighetens förutsättningar. Filmerna når människor på djupet och väcker frågor om etiska överväganden, framtidens forskning och religionens kraft. Med Ella Carlsson, generaldirektör Rymdstyrelsen och Star Wars-fantast, Ulf Danielsson, fysiker och författare, och Charlotte Frycklund, nätpräst och Star Wars-nörd. Moderator Maria Bergius, präst och Star Wars-fantast.
Medarrangör Rymdstyrelsen

Böcker bidrar till Hope for Roman

På Bokmässan finns ett bokbord där du får en bok och den som har möjlighet uppmuntras att skänka en valfri summa till den ideella föreningen Hope for Roman. Föreningen hjälper utsatta romska barn och deras familjer att ta sig ur akut fattigdom i staden Roman i Rumänien. Arbetet drivs av Franciskanerbröder som genom skola, socialt arbete och yrkesutbildning ger familjer möjlighet att försörja sig själva i ett samhälle som sällan är välkomnande. Vill du stötta Hope for Roman direkt? Ge en gåva via Swish genom att skanna koden i din Swish-app.

SÖNDAG

28 september

SE MÄNNISKAN-SCENEN

9:15–9:25
Vi är inte övergivna

Tron finns i konsten och i våra traditioner, påverkar våra relationer och genomsyrar stora delar av samhället på ett sätt vi inte alltid är medvetna om. Det är ofta av godo, men kan också vara destruktivt. I sin morgonmeditation reflekterar biskop Mikael Mogren över trons roll i dagens samhälle.
Medarrangör Verbum

9:30–9:50
Göran Tunström

Med vännens solidariska men också genomsådande blick tecknas bilden av Göran Tunströms liv och verk. En av det sena 1900-talets mest namnkunniga romanförfattare, som särskilt utforska de platsens betydelse. Lars Andersson i samtal med Fanny Bäckman Wingborg, teolog.
Medarrangör Bokförlaget Polaris

Lydia Sandgren

Foto: Daniel Wester

10:00–10:20
Artens överlevnad

En författare skriver en biografi om en omsusad dirigent. Men vems syften är det egentligen han tjänar? Om skapandets villkor, musik, kärlek och litteratur i Göteborg, Rom och New York, under fem decennier. Lydia Sandgren i samtal med Maria Essunger, docent i systematisk teologi Uppsala universitet.
Medarrangör Albert Bonniers Förlag

10:30–10:50
Hoppas, hoppas

I lyrikens form samsas de eviga frågorna med vardagsiakttagelser. Det absurda mötet mellan högt och lågt, mellan barnens kvarglömda tuschpennor och känslan av förlåtelse när man träffas av kvällssolen. Fredrik Lindström i samtal med Antje Jackelén, ärkebiskop emerita.
Medarrangör Kaunitz-Olsson

11:00–11:20
Historiens återkomst

Sedan Trumps återkomst till Vita huset har sprickorna i världsordningens fundament vidgats med explosiv kraft. Är världen som byggdes efter kalla krigets slut på väg att raseras och vad betyder det för den brytningstid vi nu lever i? Martin Kragh i samtal med Per Starke, avdelningschef Kyrkokansliet.
Medarrangör Fri Tanke

11:30–11:50
Eurydikes natt

Karin och Alfred drabbas av kärleken när Karin precis blivit våldtagen av Alfreds närmaste vän. Hur ska de ta hand om två olika sorters chocker samtidigt, kärlekens och katastrofens? Elin Cullhed i samtal med Elisabet Pettersson, leg. psykoterapeut och chef prästprogrammet Uppsala.
Medarrangör Wahlström & Widstrand

12:00–12:20
Våran pojke

En ung man utan mål mördar av en anledning som är lika obegriplig för honom som läsaren. Det skapas mönster för att övervinna ensamheten som i stället gör alla mer främmande för varandra. Det komiskt absurda möter det övergivet sorgliga. Mikael Yvesand i samtal med Ludvig Lindelöf, präst Göteborg.
Medarrangör Bokförlaget Polaris

12:30–12:50

Ett år av apokalyptiskt tänkande
Pappa får diagnosen ALS och bestämmer sig för att ta sitt liv. Men när och hur ska det ske? Författaren är med honom varje dag under hans sista år och skildrar dö-städning, krav och absurda situationer i serieromanens form. Linda Spåman i samtal med Kerstin Dillmar, präst Sigtunastiftelsen.
Medarrangörer Galago och Sigtunastiftelsen

13:00–13:20
Människan är ett mirakel

Människans existens, universums uppkomst, etik och språkets och vetenskapens roll i vår förståelse av verkligheten. I gränslandet vetenskap och litteratur byggs en bro mellan två till synes skilda världsåskådningar. Ulf Danielsson och Björn Ranelid i samtal med Antje Jackelén, ärkebiskop emerita.
Medarrangör Fri Tanke

13:30–13:50
Klenoden

En diktsamling tolkas som en appell om beredskap i Natoinrådets ljus och får både folkets och Svenska Akademiens kärlek. En biografiförfattare nystar i poetens liv, hittar många motsägelser och utsätts för mystiska påverkansoperationer. Klas Östergren i samtal med Kristin Windolf, präst Uppsala.
Medarrangör Bokförlaget Polaris

14:00–14:20
Mer än ord

I dagens samhälle möter unga en komplex verklighet fylld av utmaningar. Hur kan poesin bli ett verktyg för att bearbeta känslor, hantera stress, uttrycka sin identitet och stärka den psykiska hälsan? Vic Vem och Mikhael Mikalides i samtal med Marjut Ervasti, präst Stallarholmen.
Medarrangör PP Bokförlag

14:30–14:50

Häxor

När allt är över har närmare 300 kvinnoliv släckts. Avrättade av rädsla, lögner och vidskepelse. Det stora vansinnet tänder häxbål över hela landet när en av Sveriges största rättsskandaler orkestreras från Stockholm. Cecilia Düringer i samtal med Joachim Berner, författare och tidigare chefredaktör.
Medarrangör Bonnier Fakta

15:00–15:35
Barnteater: Ska vi läka lite? – Relaxed performance

Tema: Dramatik
Det är Mios födelsedagskalas. Hon och vännen Kim turas om att vara doktor och pratar och sjunger om kroppen och vad vi behöver för att må bra. En teaterföreställning enligt modellen Relaxed performance, där alla är välkomna att röra sig, dansa, sjunga eller bara lyssna. Här tar du till dig föreställningen på ditt eget sätt. Alla är välkomna, oavsett funktionsvariation och ålder. Med skådespelarna David Oest och Hanna Brehmer och musiker Arne Murby. I regi av Andreas Björklund (ej medverkande).
Medarrangör GöteborgsOperan

Björn Gustafsson

Foto: Thron Ullberg

16:00–16:20

Följ alla mina råd

Självhjälpsböcker är ofta komplicerade och kräver eftertanke. Här är äntligen en bok som rätt och slätt säger åt dig vad du ska göra så att du slipper reflektera och tänka själv. Vad är rätt och fel och vem avgör det? Björn Gustafsson i samtal med Mia Ås, verksamhetsutvecklare Sensus.
Medarrangörer Mondial Förlag

Sissela Kyle

Foto: Lena Ahlström

16:30–16:50
CV. Livets gång

Tiden, åldern, kroppen, erfarenheter, minnet, glömskan. Om hur ofattbart långt bort en tid som var alldeles nyss kan kännas och om att uppleva sitt jag som i grunden densamma, även om det mesta förändrats. Sissela Kyle i samtal med KG Hammar, ärkebiskop emeritus.
Medarrangör Norstedts

ANDRA SCENER

Se människan-seminarier på andra scener

11.00–11.45

Att komma ut tar aldrig slut – när vågar du vara den du är?

Bokmässans seminarieprogram, F3
Att komma ut som jude, hbtqi-person, troende eller med andra personliga attribut är inget du bara gör en gång. I alla nya sammanhang görs en ny övervägning – medveten eller omedveten – om just detta är en trygg plats att vara sig själv. Så hur värnar vi verklig frihet i ett allt hårdare klimat? Med Lars-Åke "Babsan" Wilhelmsson, modedesigner, dragshowartist och komiker aktuell med självbiografin *Påfågeln från Skutskär*, Sumeet Singh Patpatia, mångfaldschef på Schibsted, och Leia Rubin Polite, storyteller, poddare och student. Moderator Erik Gyll, präst och stf avdelningschef Kyrkokansliet.

Medarrangörer Voksenåsen kultursenter och Bokfabriken

11.00–12.00

Litterär gudstjänst om kärlekens kraft

Plats: Bokmässans seminarieprogram, H1
Tema: Kärlek och lust.
Kärlek och passion påverkar alla människor olika mycket, men har betydelse för oss alla. Det är ett av de vanligaste litterära temana, men ändå har vi ofta svårt att sätta ord på både våra egna och andras upplevelser. I *Trädet under jorden* tolkar Kristina Sigunsdotter Karin Boyes kamp och passion i bilderbokens form, medan Stefan Sundström i *Självbiografi*

Hallå där...

... Cecilia Düringer, aktuell med *Häxorna*, en fördjupning av utställningen* med samma namn som bland annat visats på Historiska museet i Stockholm. Vad kan vi lära av häxprocesserna?
– Ibland undrar jag om vi människor alls är kapabla att lära oss av historien. Vi vill, men vi upprepar hela tiden samma misstag. För att verkligen inte bli påverkad av dogmer är det viktigt att inte köpa sanningen rakt av, utan att alltid odla sitt sunda tvivel. Hade fler tvivlat hade häxprocesserna slutat på ett annat sätt. Det finns flera exempel på olika platser där någon faktiskt har protesterat och satt stopp för alltihop.

Kyrkan spelade en avgörande roll för att häxprocesserna genomfördes. Vad ska Svenska kyrkan tänka på så att inget liknande händer igen?
– Svenska kyrkan i dag går inte ens att jämföra med den kyrka som fanns då. Sedan är det också viktigt att påpeka att det inte var kyrkan som enskild aktör som drev processerna, däremot var religionen en viktig del. I dag framstår Svenska kyrkan som en av de mest tillåtande organisationer som finns. Det är nästan så man tror att det går att vara hindu och kyrkan ändå säger javisst, du är välkommen. Så Svenska kyrkan verkar ändå ha lärt sig av sin historia och är ett gott exempel på en ny tid där andra värderingar råder.

Du har valt att delvis dramatisera din berättelse. Hur tänker du om blandningen fiktion och fakta?
– Jag utgår från de berättelser som finns och all historieskrivning är ju på ett sätt ett fikcionaliserat pussel. Varje gång du berättar en historia tillför du som författare något. Det viktiga är att vara ärlig med att "nu är det jag som tänker".

1524–2025 funderar på varför han blev som han blev. Med musik av Kärlekens barnkör under ledning av Kristina Elmdahl. Gudstjänsten leds av Lars Björksell, kyrkoherde Halmstad. Den litterära gudstjänsten direktsänds i Sveriges Radio P1.
Medarrangörer Bokförlaget Polaris och Förlaget

13.30–13.50

Får ekosystem ha en egen röst – och hur förhåller sig den i så fall till människans?

Plats: Yttrandefrihetsscenen

Cecilia Düringer

Foto: Gabriel Liljevall

Vad tycker du om Bokmässan?
– Det är alltid en av årets höjdpunkter. Bokmässan är som ett enda stort renässanskalas med helstekt oxe i form av litteratur.

Vad är ditt bästa Bokmässeminne?
– Jag har inte direkt något bästa minne, men jag har en historia. En av de vackraste företeelserna med Göteborg är ju att det också är ordvitsens hemstad. Så nu frågar jag dig: Jag hörde att Johann Gutenberg var på Bokmässan i fjol, men han kom aldrig in på Svenska Mässan. Vet du varför?

Nej...
– Han stod bakom ett hörn och tryckte!

Anna Rikner

**Utställningen är skapad utifrån ett konstprojekt med verklighetstroga AI-bilder av fotograf Pompe Hedengen, vars bilder också pryder boken.*

Se människan-scenen söndag 28/9 kl 14.30–14.50.

För att en demokrati ska utvecklas behövs ett kontinuerligt samtal kring minoriteteters rättigheter och vilka dessa är. Förståelsen av ekosystem som nertystade minoriteter har på senare tid vuxit sig allt starkare. Att juridiskt ge naturen egna rättigheter kan förändra det demokratiska samtalet – men vad innebär det i praktiken och hur förhåller sig olika arters röster till varandra? Med Petra Carlsson Redell, professor i systematisk teologi, och Mariam Carlsson Kanyama, jurist och doktorand som forskar om multispecies rättvisa och naturens rättigheter. Moderator Michael Nausner, forskare Svenska kyrkan.

Bilder från Hoppets katedral visas på Fotografiska stråket.

Foto: Carina Frykman

Bildens betydelse på Fotografiska stråket

På Bokmässan lyfts som alltid många andra kulturella former än litteraturen fram, som fotografi och scenkonst. Det märks inte minst genom Fotografiska stråket, där bildens betydelse poängteras i fotoutställningar med olika teman på väggarna på plan 2.

Bland årets bidrag märks bland mycket annat Reportrar utan gränser fotoutställning *Shooting the World of Tomorrow*, bilder från den flytande stavkyrkan Hoppets katedral, illustrationer om döden och bilder från ett Göteborg som ständigt förändras.

Fotografiska stråket arrangeras av Svenska kyrkan Se människan och Bokmässan i samarbete med ett stort antal fotografer och förlag.

För mer information om Fotografiska stråket, skanna QR-koden.

Foto: Gael Turin

I Reportrar utan gränser fotoutställning *Shooting the World of Tomorrow* syns bilder från olika konflikthärdar. Här en bild från Haiti.

Foto: Lennart Nilsson

I *Gamla Göteborg* visas bortglömda Göteborgsbilder av fotografen Lennart Nilsson.

Foto: Olle Jonsson

I fotoprojektet *Ögonblick* fotograferas och arkiveras bilder av Göteborg under 100 år.

Foto: Maria Blank

Ur utställningen *Där ditt namn var helgat* av konstnären, teologen och prästen Maria Blank.

Se människan har miljö och Fairtrade i fokus

Se människan är sedan 2019 miljödiplomaterat som event och klimatkompenserar alla resor. Det innebär bland annat att all kaffesump komposteras, att det endast serveras ekologisk mjölk till kaffet och att den här tidningen är tryckt på miljövänligt papper. Allt kaffe kommer från Se människans samarbetspartner Sackeus och är ekologiskt och Fairtradecertifierat. Sackeus har även en egen monter i närheten av Se människan-scenen, med försäljning av Fairtradevaror.

Sackeus grundades 1976 och inriktade sig från start på att genom rättvis handel med små producenter bekämpa fattigdom. De var bland de första att introducera begreppet Fairtrade på den svenska marknaden och står bland annat bakom det ekologiskt certifierade Kyrkkaffet – alltså kaffet med det för kyrkliga behov extra lämpliga namnet.

Foton: Anna Rikner

För mer information om Sackeus, skanna QR-koden.

Viktiga samtal kan höras och ses året runt

Alla programpunkter på Se människan-scenen filmas och finns att se kostnadsfritt på svenskakyrkan.se/bokmässan och YouTube.

Utvalda samtal finns också uppdelade på tolv olika ämnen under rubriken Samtal om de stora frågorna, där författarsamtal som lämpar sig som diskussionsunderlag för specifika ämnen valts ut. Ämnen som "livskris, sorg och död", "historia och ledarskap", "könsidentitet" och "familj och relationer".

Scensamtalen finns också tillgängliga som podcast, för den som hellre vill lyssna.

Foto: Anna Rikner

Skanna qr-koden för att se Samtal om de stora frågorna.

Ny teologisk scen på Bokmässan 2026

Nästa års Bokmessa bjuder på en ny scen strax intill Se människan-scenen. Det är Sigtunastiftelsen som tillsammans med Teo Talks, Joachim Berner och Lunds Missionssällskap under 2026 arrangerar en scen för fördjupad teologisk bildning och dialog, i samarbete med Svenska kyrkan. Den nya scenen är ett komplement till Se människan-scenen och tar fasta på ett av 2026 års Bokmässan-teman: folkbildning.

Att Se människan är vår kristna kallelse

Sigtunastiftelsens grundare Manfred Björkquist ansåg att devisen över porten till Uppsala universitet – ”Att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större” – behövde kompletteras med ”Att tänka själv är störst”. För Björkquist och ungkyrkorörelsens ledare var det självständiga kritiska tänkandet avgörande.

I en orostid med brinnande världskrig och ett samhälle där den allmänna och lika rösträtten ännu inte hade införts var de fast förvissade om att både kyrkan och samhället behövde reformeras. De allierade sig med folkbildningsrörelsens idé att genom bildning sker myndigblivandet. Här låg en grundläggande demokratisk tanke om alla människors lika värde och rätt att få vara med i samhällsbygget. Men också rätten att tolka tron. Lekmannarörelsen gick hand i hand med folkbildningens framväxt.

Att Sigtuna folkhögskola skapades samtidigt med Sigtunastiftelsen 1917 var naturligt. Folkbildningens jämlikhetsideal, där kunskap och bildning sker i studiecirkelns icke-hierarkiska miljö, blir ledstjärna. Geijers ord ”Intet jag utan ett Du” är centralt. Det är i mötet med Den Andra jag blir till.

I Sigtuna fick arbetarrörelsens ungdomar möta kyrkfolkets unga och tillsammans i dialogens kultur kunde den ömsesidiga respekten gro. Eleverna på folkhögskolan skulle fostras till självständigt tänkande medborgare. Manfred Björkquist avskydde flockmentalitet och sekterism. Gud var inte bara den fromma kretsens Gud utan alla människors Gud.

Det kunde stundtals bli högljudda

debatter men åsiktsbrytningen uppmuntrades, bara den skedde i ”ridderlig kamp”. Kravet var ett hyfsat språk och att man respekterade Den Andra. Sakargumenten, inte personpåhopp, skulle vässas.

Folkbildningens nestor, Gösta Vestlund, hade som ung sökt till Brunnsviks folkhögskola men i stället kommit in på Sigtuna folkhögskola. Först var han tveksam till att gå på den där kristna skolan men senare i livet beskriver han dialogkulturen som en ”magnetisk tolerans”. I Sigtuna fick jag inte betyg, skriver Vestlund, men jag blev Människa.

Demokratin och människovärdet står tyvärr åter på spel. Harvardforskarna Steven Levitsky och Daniel Ziblatt skriver i boken *How democracies die* om hur demokratier kan ta kål på sig själva. Det tydligaste exemplet är när Hitler och nazisterna röstas in i det tyska parlamentet och sen får den totala makten.

Forskarna pekar på att när demokratier börjar avskaffa sig själva så har det alltid startat med att etablerade partier börjar kompromissa med extremister. Demokratier i dag dör inte på grund av att generaler tar över via statskupper, utan genom att försvaret för demokratins kultur börjar krackelera.

Det är angeläget att försvara demokratins institutioner såsom fria medier, parlamentarisk demokrati, fritt rättsväsende, den fria kulturen och så vidare. Men författarna menar att det är lika viktigt att odla en demokratisk kultur där meningsmotståndare inte tar heder och ära av varandra, utan bibehåller respekten

för varandras olikheter och upprätthåller förmågan att kompromissa. Det är när polariseringen och avhumaniseringen tillåts ta över som demokratin nedmonteras.

Folkbildningen odlar demokratins kultur och vaccinerar oss mot det auktoritäras lockelser. I en värld där antihumanismen och antidemokratin härjar är vår kristna kallelse att Se Människan!

Helle Klein,
direktor Sigtunastiftelsen

Foto: Magnus Liam Karlsson

Många kulturella arrangemang ordnas även utanför Bokmässan

Det pågår många kulturella aktiviteter utanför mässans lokaler under Bokmässan. I Göteborg med omnejd anordnas ett omfattande program med koppling till Bokmässan, inte minst i kyrkorna. Bland årets externa arrangemang finns bland annat författarsamtal, kyrkospel, konserter och föreläsningar. Se respektive arrangör för mer detaljer. Skanna koden för mer information om arrangemang utanför Bokmässan.

Foton: Anders Blomquist

Se människan

Svenska
kyrkan

BOKMÄSSAN

25–28 SEPTEMBER 2025

VI FINNS PÅ PLAN 2

Följ Se människan
på nätet!

